

PATVIRTINTA

Šilalės rajono savivaldybės sveikatos
centro direktoriaus 2026 m. kovo d.
įsakymu Nr. V-

ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS CENTRO SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS POLITIKA IR JOS ĮGYVENDINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šilalės rajono savivaldybės sveikatos centro (toliau – Sveikatos centras) smurto ir priekabiavimo prevencijos politika (toliau – Politika) nustato principus, kuriais vadovaujasi Sveikatos centre kuriant tokią aplinką, kurioje darbuotojas ar darbuotojų grupė nepatirtų priešiško, neetiško, žeminančio, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų, kuriais kėsiamasi į darbuotojo ar darbuotojų grupės garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją ar darbuotojų grupę įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį.

2. Politikos tikslas – viešai deklaruoti smurto ir priekabiavimo draudimą ir netoleravimą Sveikatos centre ir užtikrinti saugios darbo aplinkos kūrimą visiems Sveikatos centro darbuotojams.

3. Ši Politika taikoma visiems Sveikatos centro darbuotojams.

4. Politikoje vartojamos sąvokos:

4.1. **Smurtas** – asmens (-ų) veikimu ar neveikimu kitam (-iems) asmeniui (-ims) padaromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis poveikis, susijęs su darbu, dėl kurio darbuotojas patiria arba gali patirti neturtinę ar turtinę žalą. Smurtas dažniausiai pasireiškia kaip vienkartinis, ūmus netinkamo elgesio proveržis.

4.2. **Psichologinis smurtas** – bet koks asmens veiksmas, įskaitant socialinį izoliavimą, žodinį įžeidimą, orumo žeminimą, gąsdinimą, grasinimą panaudoti fizinę jėgą arba kitą elgesį, kuris gali menkinti arba menkina kito asmens tapatumą, orumą ir savivertę ir gali pakenkti jo fizinei, psichinei, dvasinei, moralinei arba socialinei sveikatai, saugai ir gerovei.

4.3. **Fizinis smurtas** – asmens tyčiniai fiziniai veiksmai, kurie sukelia kitam asmeniui fizinį skausmą arba dėl kurių tas asmuo gali būti sužalotas.

4.4. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos siekiama įžeisti asmenį arba pažeminti jo orumą, sukurti bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką. Priekabiavimas gali pasireikšti žodžiu, raštu ar fiziniais veiksmais.

4.5. **Seksualinis priekabiavimas** – nepageidaujamas užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksmu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, turint tikslą pakenkti asmens orumui, ypač sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką.

4.6. **Psichosocialinis veiksnys** – veiksnys, kuris dėl darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio ar darbdavio ir darbuotojo tarpusavio santykių sukelia darbuotojui psichinį stresą.

4.7. **Psichosocialinė rizika** – rizika darbuotojų psichinei ir fizinei sveikatai bei socialinei gerovei, kurią kelia psichosocialiniai veiksniai, susiję su darbo santykiais.

5. Kitos Politikoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatyme, Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatyme, Profesinės rizikos vertinimo bendruosiuose nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961 „Dėl Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, apibrėžtas sąvokas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS POLITIKOS UŽTIKRINIMO SVEIKATOS CENTRE PRINCIPAI

6. Sveikatos centre draudžiamas ir netoleruojamas smurtas ir priekabiavimas, įskaitant psichologinį smurtą, smurtą ir priekabiavimą dėl lyties (smurtas ir priekabiavimas nukreiptas prieš asmenis dėl jų lyties arba neproporcingai paveikiantis tam tikros lyties asmenis, įskaitant seksualinį priekabiavimą).

7. Sveikatos centre draudžiamas ir netoleruojamas bet koks nepriimtinas elgesys ar jo grėsmė, nesvarbu, ar nepriimtinu elgesiu vieną kartą, ar pakartotinai siekiama padaryti fizinį, psichologinį, seksualinį ar ekonominį poveikį, ar nepriimtinu elgesiu šis poveikis padaromas arba gali būti padarytas, ar tokiu elgesiu įžeidžiamas asmens orumas arba sukuriamas bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka, ar (ir) atsirado arba gali atsirasti fizinė, turtinė ir (ar) neturtinė žala.

8. Sveikatos centre smurtas ir priekabiavimas draudžiamas:

8.1. darbo vietoje (darbuotojo (-ų) kabinete (-uose), kitose darbuotojo darbo funkcijų atlikimo vietose), įskaitant viešąsias ir privačias vietas, kai darbuotojas yra darbdavio žinioje ar atlieka pareigas pagal darbo sutartį;

8.2. pertraukų pailsėti ir pavalgyti metu arba naudojantis buities, sanitarinėmis ir higienos patalpomis;

8.3. su darbu susijusių išvykų, kelionių, komandiruočių, mokymų, renginių ar socialinės veiklos metu;

8.4. su darbu susijusio bendravimo, įskaitant bendravimą informacinėmis ir elektroninių ryšių technologijomis, metu;

8.5. darbdavio suteiktame būste;

8.6. pakeliui į darbą arba iš darbo.

9. Smurtas ir priekabiavimas, gali pasireikšti kaip:

9.1. tiesioginiai arba netiesioginiai grasinimai, nepagrįsti kaltinimai, kuriais siekiama sukelti neigiamas emocijas ar prastą savijautą;

9.2. nuolatinis darbo užduočių ir jų pasiekimų nuvertinimas, nepriklausomai nuo asmens veiklos rezultatų;

9.3. šmeižtas, gandai, apkalbos, melas, kuriais siekiama pakenkti asmens (-ų) reputacijai;

9.4. ignoravimas, izoliavimas, atblojimas nuo kolektyvo ir bendrų veiklų;

9.5. engimas, tyčinis nesidalijimas turima informacija, nuolatinis pagrįstų prašymų ir poreikių nepaisymas, neigimas;

9.6. manipuliavimas, kai keliamos neįgyvendinamos užduotys ir (ar) jų rezultatai;

9.7. pajuoka ir patyčios, asmeninis ar viešas pažeminimas, siekiant sumenkinti pasitikėjimą savimi, išjuokti ar pašiepti išvaizdą, statusą ar elgesį, įžeisti garbę ir orumą, tyčia įskaudinti;

9.8. šaukimo, riksmų, fizinių veiksmų ar gestų, nukreiptų į darbuotojo savigarbą ir savivertę, naudojimas;

9.9. nepriimtinas ar nepageidaujamas fizinis kontaktas (prisilietimas, glostymas, plekštelėjimas, grybštelėjimas), siekimas prisiliesti (apkabinti, prisitraukti arčiau, kt.) ar tokio fizinio kontakto reikalavimas;

9.10. nepadoraus turinio informacijos demonstravimas, dalyvavimas ne savo noru skleidžiant tokią informaciją;

9.11. informacijos, nesusijusios su darbo funkcijomis, rinkimas, platinimas, domėjimasis privataus gyvenimo, socialinės padėties, intymių santykių ar kitais aspektais;

9.12. psichologinis spaudimas, spaudimas atlikti darbus, nesusijusius su darbuotojo Sveikatos centre vykdomomis funkcijomis;

9.13. fizinį skausmą sukeliantys veiksmai (suėmimas už rankų, pastūmimas, sudavimas, kt.);

9.14. nepagrįstų pastabų išsakymas ir kritika;

9.15. neetiškas, nepagarbus elgesys, neetiški komentarai kitų darbuotojų atžvilgiu;

9.16. fizinis ir (arba) seksualinis išnaudojimas;

9.17. kiti nepriimtini, bauginantys, žeminantys ar įžeidžiantys veiksmai ar jų grėsmė, kuriais vieną kartą ar pakartotinai siekiama padaryti ar yra padarytas fizinis, psichologinis ar ekonominis poveikis.

10. Išsamiau smurto ir priekabiavimo formos ir jų atpažinimo būdai aprašomi Aprašo **1 priede**.

11. Sveikatos centre darbas turi būti organizuojamas taip, kad būtų kuriama saugi ir psichologinei sveikatai palanki darbo aplinka, kad būtų skatinama pagarba kiekvieno asmens orumui, darbuotojas ar jų grupė nepatirtų priešiško, neetiško, žeminančio, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų, kuriais kėsiamasi į atskiro darbuotojo ar jų grupės garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį asmens neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją ar jų grupę įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį.

11.1. Rekomenduojamas Sveikatos centro darbuotojų elgesys aprašomas Aprašo **2 priede**.

12. Sveikatos centre organizuojant darbą yra atsižvelgiama į psichosocialinę riziką ir psichosocialinių rizikos veiksnių poveikį visiems Sveikatos centro darbuotojams.

13. Sveikatos centre imamasi priemonių, kad kaip įmanoma efektyviau būtų įgyvendinamos smurto ir priekabiavimo prevencijos priemonės ir skatinami darbuotojai apie galimai patirtus ar pastebėtus smurto ir (ar) priekabiavimo atvejus anonimiškai arba atskleidžiant savo tapatybę pranešti nustatyta tvarka, atvirai kalbėti šiomis temomis, rodyti netoleranciją tokiam elgesiui.

14. Sveikatos centro direktorius skatina darbuotojus pastebėjus smurtą ir (ar) priekabiavimą reaguoti nepritariant ir (ar) informuoti atsakingus darbuotojus apie įtariamo smurto ir (ar) priekabiavimo atvejį per kuo trumpesnę laiką nuo įvykio.

15. Sveikatos centro darbuotojų elgesio taisyklės apibrėžiamos Sveikatos centro Etikos kodekse ir Elgesio taisyklėse.

III SKYRIUS

PRANEŠIMŲ APIE SMURTĄ IR PRIEKABIAVIMĄ TEIKIMO IR NAGRINĖJIMO TVARKA

16. Visi smurto ir priekabiavimo atvejai Sveikatos centre yra registruojami, nagrinėjami ir užkardomi. Sveikatos centre prieš smurtą ir priekabiavimą nukreipta politika apima veiksmingas smurto ir priekabiavimo atvejų sprendimo procedūras ir veiksmus, kuriuose nustatyta:

16.1. kam, koku būdu ir forma darbuotojas (-ai) gali pranešti, patyręs ar pastebėjęs smurto ir (ar) priekabiavimo atvejį;

16.2. veiksmai, kurių imamasi gavus pranešimą apie galimai patirtą smurtą ir (ar) priekabiavimą;

16.3. pagalbos formos Sveikatos centre ar už jos ribų nuo smurto ir (ar) priekabiavimo nukentėjusiam (-iems) ar kitam (-iems) šio atvejo paveiktam (-iems) darbuotojui (-ams).

17. Darbuotojas, pagrįstai manantis, kad prie jo ar kito asmens yra priekabiaujama ir (ar) naudojamas smurtas, turi teisę (taip pat ir anonimiškai) apie jį pranešti žodžiu arba raštu:

17.1. informuojant žodžiu savo skyriaus vedėją, Sveikatos centre direktorių, įgaliotą asmenį. Skyriaus vedėjas apie praneštą atvejį turi informuoti įgaliotą asmenį;

17.2. siunčiant elektroninį laišką adresu inna.virsiliene@silalesrssc.lt, nurodant informaciją: asmens vardą ir pavardę, kontaktus (el. paštą ir/ar tel. Nr.) (nebūtina, bet pageidautina siekiant tikslesnio tyrimo, išvadų ir tikslingos prevencijos); skyrių; įvykio datą (arba periodą nuo – iki); galimus iniciatorius, nukentėjusius, liudininkus; pranešimą pildančio asmens sąsajas su įvykiu; detalių įvykio aplinkybių aprašymą; siūlomas prevencines priemones (jei esama pasiūlymų); duomenis apie tai, ar darbuotojas sutinka, kad jo pranešimas būtų nagrinėjamas žodine tvarka (toks sutikimas nereiškia, kad pranešimas privalomai bus nagrinėjamas žodine tvarka) ir ar sutinka, kad jo tapatybė būtų atskleista, jei teikiamas pranešimas apie pažeidimą; darbuotojo elektroninio pašto adresą, kuriuo, esant reikalui, turi vykti komunikacija dėl pranešimo nagrinėjimo.

17.3. pranešimą apie smurto ir (ar) priekabiavimo atvejį gali pateikti pats darbuotojas, patyręs smurtą ir (ar) priekabiavimą, pildydamas pranešimą (Aprašo **3 priedas**) arba surašydamas pranešimą

laisva forma, taip pat apie tokius atvejus gali pranešti ir kiti darbuotojai (matę tokį atvejį) pildydami anketos formą (Aprašo **4 priedas**).

18. Gautų pranešimų stebėsenai vykdyti Sveikatos centre direktorius paveda įgaliotam asmeniui fiksuoti duomenis.

19. Siekiant kuo operatyviau spręsti galimo smurto ir (ar) priekabiavimo atvejus, nustatomas jų nagrinėjimą dviem lygmenimis:

19.1. *Pirmas lygmuo* – taikant priemones, kai pasitelkiama:

19.1.1. įgaliotas asmuo, atsakingas už smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos Sveikatos centre įgyvendinimo koordinavimą;

19.1.2. Sveikatos centro direktoriaus įsakymu sudaryta darbuotojų, jų atstovų, atsakinga už smurto ir (ar) priekabiavimo atvejų nagrinėjimą (toliau – smurto prevencijos grupė);

19.2. *Antras lygmuo* – taikant procedūras, kai pasitelkiama medicinos etikos komisija, patvirtinta vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021 m. liepos 16 d. įsakymu Nr. V-1672 „Dėl Pavyzdinių medicinos etikos komisijų nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Pavyzdiniai nuostatai), analizuoti bei tirti smurto ir priekabiavimo kaip neetiško elgesio atvejus.

20. Darbuotojui kreipiantis pirmą kartą dėl konkretaus (-ių) darbuotojo (-ų) galimo smurto ir (ar) priekabiavimo, rekomenduojama pirmumą teikti atvejo sprendimui su įgaliotu asmeniu ar smurto prevencijos grupe šiomis priemonėmis:

20.1. individualiu pokalbiu su situacijoje dalyvavusiais darbuotojais, primenant bei aptariant smurto ir priekabiavimo prevencijos politikos nuostatas, jų turinį ir taikymo tvarką Sveikatos centre;

20.2. susitikimu tarp smurtavusio ir (ar) priekabiavusio ir galimai smurtą ir (ar) priekabiavimą patyrusio (-ių) darbuotojų, taikant mediacijos metodą, kai visi su atveju susiję darbuotojai savo noru sutinka;

20.3. kitomis veiklomis, kuriomis būtų siekiama smurto ir (ar) priekabiavimo atvejo sprendimo, padedančio išvengti tokio įvykio pasikartojimo.

21. Galimas smurto ir (ar) priekabiavimo atvejis Sveikatos centro medicinos etikos komisijoje, veikiančioje pagal patvirtintus Pavyzdinius nuostatus, sprendžiamas visais atvejais kreipiantis į ją tiesiogiai.

22. Siekiant smurto ir (ar) priekabiavimo atvejo nagrinėjimo procese visapusiškai įvertinti turimą informaciją ir pateikti tinkamą išvadą, Sveikatos centro direktoriui į medicinos etikos komisijos sudėtį patartina įtraukti ir smurto bei priekabiavimo atvejams nagrinėti pasitelkti darbo teisės specialistą ir ar kitą darbuotoją, kompetentingą spręsti smurto ir (ar) priekabiavimo atvejus.

23. Sveikatos centro direktorius, gavęs medicinos etikos komisijos išvadą dėl etikos kodekso pažeidimo, kompetentingų asmenų, institucijų, kuriems buvo pateikta nagrinėti situaciją, išvadas ir rekomendacijas, priima sprendimą dėl pagalbos teikimo smurtą ir (ar) priekabiavimą patyrusiam darbuotojui, prireikus numatytų priemonės smurtavusiam ir (ar) priekabiavusiam darbuotojui.

24. Pagalbos priemonėmis numatyti tokius veiksmus:

24.1. informavimą apie galimybę darbuotojui nemokamai gauti Sveikatos centro specialisto (medicinos psichologo, psichoterapeuto, teisininko ir kt.) pagalbą;

24.2. svarstymą ir leidimą smurtą ir (ar) priekabiavimą patyrusiam darbuotojui, taip pat smurtavusiam ar priekabiavusiam darbuotojui pakeisti jo darbo vietą ar pereiti į kitą Sveikatos centro skyrių darbuotojo prašymu;

24.3. kvalifikacijos tobulinimo veiklų vykdymą smurtavusiam ir (ar) priekabiavusiam darbuotojui, siekiant gerinti jo žinias ir įgūdžius, padedančius keisti smurtinį elgesį ir nuostatas;

24.4. kitų veiksmų, padedančių smurtą ir (ar) priekabiavimą patyrusiam darbuotojui, įgyvendinimą.

25. Pagalba nukentėjusiems nuo smurto ir (ar) priekabiavimo bei krizių valdymas aprašyti Aprašo **5 priede**.

26. Jei pranešime dėl smurto ir (ar) priekabiavimo pateikta informacija leidžia pagrįstai manyti, kad gali būti padaryta nusikalstama veika, administracinis nusižengimas ar kitas pažeidimas, ši informacija, gavus pranešimą pateikusio darbuotojo rašytinį sutikimą, nedelsiant persiunčiama tirti tokią informaciją įgaliotai institucijai.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Darbuotojai su šia Politika yra supažindinami pasirašytinai ir atlikdami savo darbo funkcijas turi vadovautis šioje Politikoje nustatytais principais.

28. Šios Politikos pažeidimas gali būti laikomas šiurkščiu darbo pareigų pažeidimu ir taikoma atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekse ar kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

29. Politika tvirtinama, keičiama ir naikinama Sveikatos centro direktoriaus įsakymu.

SMURTO IR PRIEKABIAVIMO FORMOS IR JŲ ATPAŽINIMO BŪDAI

1. Smurtas ir priekabiavimas darbo aplinkoje gali pasireikšti tarp to paties lygmens kolegų, nesusijusių pavaldumo santykiais (horizontalus smurtas), tarp vadovų ir jų pavaldinių arba atvirkščiai (vertikalus smurtas).

2. Smurtas ir priekabiavimas dažniausia gali pasireikšti fiziniais, verbaliniais arba neverbaliniais veiksmais:

2.1. fiziniais veiksmais – veiksmai, kuriais siekiama sukelti skausmą ir (ar) sužaloti, kurie gali pasireikšti fizinio ar psichologinio diskomforto sukėlimu, nesilaikant pagarbaus fizinio atstumo, taip pat mušimas, stumdymas, smauginimas, trenkimas, purtymas, tampymas, daiktų daužymas konflikto metu, daiktų mėtymas, turto naikinimas, sužeidimai (kūno sužalojimai), įžeidžiantys, nepagarbūs gestai ir pan.;

2.2. verbaliniai veiksmai – riksmas, asmens įžeidinėjimas, šaipymasis, nepagrįstų pastabų teikimas, grasinimas, draudimai, gąsdinimas, žeminimas, nepagarbūs kreipiniai, įžeidūs komentarai apie fizinę išvaizdą ar aprangą, pažiūras, asmeninį gyvenimą, apkalbos, gandų skleidimas, šmeižimas, užgauliojimas ir kitas netinkamas elgesys, kuriuo siekiama asmenį įskaudinti, įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį;

2.3. neverbaliniai veiksmai – sąmoningas darbuotojo izoliavimas / atskyrimas nuo bendrų veiklų, dalykinio bendravimo nebuvimas, nesidalijimas informacija, neigimas, priešiškas elgesys, nepagrįstas darbo sąlygų bloginimas, palyginus su kitais darbuotojais arba kai nėra objektyvių priežasčių; informacijos, nesusijusios su asmens atliekamomis funkcijomis, apie šį asmenį rinkimas ir (ar) platinimas; elgesys, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo laisvę ir pan.

3. Seksualiniu priekabiavimu kėsiniama ne tik į asmens sveikatą, asmens kūno neliečiamumą, bet ir į socialinę laisvę, garbę ir orumą, t. y. tuo pačiu metu seksualiniame smurte nustatoma ir fizinio, ir psichologinio smurto bruožų. Seksualinis priekabiavimas gali pasireikšti:

3.1. fiziniais veiksmais – prisilietimais (pavyzdžiui, plekšnojimas, glostymas, siekimas pabučiuoti, bučiavimas), kai kitas darbuotojas išreiškė aiškų nesutikimą, persekiojimas, intymių santykių siekimas, kai kitas darbuotojas išreiškė aiškų nesutikimą;

3.2. verbaliniais veiksmais – seksualinio turinio pasisakymais ar užuominomis, žeminančiomis moteris ir vyrus arba lytį dėl fizinių savybių, seksualinio turinio pasisakymais, kuriais siekiama pasityčioti iš kito asmens, pasimatymų, apsikabinimų reikalavimas, kai asmuo išreiškė aiškų nesutikimą, seksualinių santykių reikalavimas mainais už pageidaujamas pareigas arba kitas galimybes;

3.3. neverbaliniais veiksmais – seksualinio turinio filmuotos medžiagos, nuotraukų, piešinių ar kitų vaizdinių ir materialų priemonių rodymu, siuntimu ar dovanojimu.

4. Pagrindinis smurto ir priekabiavimo skirtumas susijęs su atliekamo veiksmo trukme: priekabiavimas yra tęstinis procesas, t. y. pasikartojantis, nepriimtinas elgesys, o smurtas dažniausiai būna vienkartinis, staigus (ūmus) netinkamo elgesio proveržis. Smurtui būdingas tyčinis elgesys, bejėgiškumas ir baimė (nukentėjusio asmens savijauta) ir pasididžiavimas ir pasitenkinimas (smurtautojo savijauta). Pagrindinis smurto ir konflikto darbe skiriamasis požymis – prievartą taikančio asmens siekimas psichologiškai dominuoti prieš asmenį, kurio atžvilgiu naudojamas smurtas.

5. Priekabiavimo (įskaitant seksualinį priekabiavimą) ir smurtą formų sąrašas nėra baigtinis. Priekabiavimas ir smurtas taip pat gali pasireikšti būdais, kurie nėra akivaizdūs, tačiau kuria nemalonią, bauginančią, žeminančią ar įžeidžią darbo aplinką.

REKOMENDUOJAMAS VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS CENTRO DARBUOTOJŲ ELGESYS

1. Visi VšĮ Šilalės rajono savivaldybės sveikatos centro (toliau – Sveikatos centras) darbuotojai privalo gerbti kito asmens garbę ir orumą, puoselėti pagarbaus bendravimo ir bendradarbiavimo kultūrą, vertybes, netoleruoti prieš darbuotojus nukreipto smurto ir (ar) priekabiavimo, įžeidinėjimo ar žeminimo, imtis aktyvių veiksmų nepriimtina elgesiui sustabdyti, pranešti apie patirtą smurto ir (ar) priekabiavimo atvejį Sveikatos centro vidaus teisės aktuose nustatyta tvarka.

2. Darbuotojai skatinami stebėti veiksmus dėl nepriimtino elgesio, turint abejonių dėl galimo nepageidaujamo (netinkamo) arba kitokio elgesio savo ar kitų darbuotojų atžvilgiu, kai darbuotojas priverstas jaustis nepatogiai, kreiptis į tiesioginį vadovą, jeigu nepageidaujamas (netinkamas) elgesys patiriamas iš tiesioginio vadovo – į Sveikatos centro direktorių (pagal Sveikatos centre nustatytą tvarką).

3. Darbuotojai privalo būti atidūs ir jautrūs kitiems Sveikatos centro darbuotojams, gerbti jų privatų gyvenimą, pažiūras, įsitikinimus, jų fizinį ir psichinį neliečiamumą, stengtis suvokti, ar jų žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas elgesys gali sukelti nemalonias, nepageidaujamas, orumą žeidžiančias pasekmes, gali trukdyti kitus asmenis darbo aplinkoje, dėl ko jie gali nesugebėti tinkamai vykdyti savo funkcijų.

4. Patyrus nepriimtina elgesį, turintį smurto ir priekabiavimo požymių, patartina ramiai, mandagiai informuoti taip besielgiantį asmenį, kad šis elgesys yra nepriimtinas ir turi būti nutrauktas, asmeniui nepakeitus savo elgesio – pranešti tiesioginiam vadovui, jeigu nepriimtinas elgesys patiriamas iš tiesioginio vadovo – Sveikatos centro direktoriui (pagal Sveikatos centre nustatytą tvarką).

5. Sveikatos centro darbuotojai, atlikdami savo funkcijas, vadovaujasi Sveikatos centro smurto ir priekabiavimo prevencijos politika, Sveikatos centro darbuotojų elgesio kodekse bei kituose vidaus teisės aktuose nustatytais etikos principais ar lygių galimybių politikos principais.

**PRANEŠIMAS
APIE SMURTĄ AR PRIEKABIAMĄ ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS
CENTRE**

(Darbuotojo įvykdžiusio pažeidimus vardas ir pavardė)

Pranešimas

Nurodykite neteisėtus veiksmus – nusizengimus, piktnaudžiavimus ar nusikalstamas veikas padariusius ar darančius asmenis, vietą ir laiką (dokumentus, patvirtinančius informacijoje nurodytus pažeidimus, aplinkybes ar kitus įrodymus prašome prisekti kartu prie laiško su šia užpildyta forma)

Asmuo, pateikęs pranešimą, apie atliktus veiksmus, priimtus sprendimus gali būti neinformuotas, jei jis nenurodo savo vardo ir pavardės, el. pašto adreso ar kito adreso, kuriuo galima pateikti atsakymą.

Prašome pažymėti **X**:

- ☐ Sutinku, kad mano duomenys būtų naudojami priimant sprendimą dėl mano pranešimo.
- ☐ Nesutinku, kad mano duomenys būtų naudojami priimant sprendimą dėl mano pranešimo.

(Pranešėjo vardas ir pavardė (jei sutinka dėl informacijos patikslinimo))

(Pranešėjo telefono numeris (jei sutinka dėl informacijos patikslinimo))

(Pranešėjo elektroninis paštas (jei sutinka dėl informacijos patikslinimo))

**DARBUOTOJŲ GALIMŲ SMURTO/PRIEKABIAVIMO ATVEJŲ DARBE
ANKKETA**

data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie galimo smurto, priekabiavimo atvejį:	
Pranešusio apie galimo smurto, priekabiavimo atvejį vardas, pavardė, el. paštas, tel. Nr.	
Galimo smurto, priekabiavimo atvejo data, val. trukmė	
Galimo smurto, priekabiavimo atvejo vieta	

Kokia smurto, užgauliojimo forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:

☐ **Fizinis:** užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.);

☐ **Psichologinis, emocinis smurtas:** žeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kaltinimai, nesikalbėjimas, tylėjimas, ignoravimas, patyčios, savo nuomonės primetimas kitam žmogui, siekiant savo tikslų.

☐ **Elektroninis:** patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).

☐ **Kiti pastebėjimai** (įrašyti): _____

Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas

Duomenys apie patyčių dalyvius:

<u>Patyrusio smurtą, priekabiavimą</u> vardas pavardė	
<u>Galimai smurtavusio</u> vardas pavardė	
<u>Stebėjusių</u> galimai smurto, priekabiavimo atvejį vardas, pavardė	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

(parašas)

PAGALBA NUKENTĖJUSIEMS IR KRIZIŲ VALDYMAS

1. Šilalės rajono savivaldybės sveikatos centro (toliau – Sveikatos centras) darbuotojai, susidūrę su galimomis smurto ir (ar) priekabiavimo apraiškomis, gali kreiptis į medicinos psichologę Inną Viršilienę, tel. (0 673) 94108.

2. Medicinos psichologas konsultuoja darbuotojus kilus konfliktui, išklauso darbuotojų nuogastavimus ir organizuoja vidinę komunikaciją, susijusią su smurto ir priekabiavimo darbe prevencija.

3. Visiems asmenims, pranešusiems apie smurto ir (ar) priekabiavimo atvejį arba asmenims, patyrusiems smurtą ir (ar) priekabiavimą darbe, užtikrinamas konfidencialumas ir apsauga, užtikrinama galimybė gauti teisinę pagalbą ir emocinę paramą bei kitą pagalbą, atsižvelgiant į susidariusią situaciją

4. Psichologinių krizių valdymą Sveikatos centre vykdo Krizių valdymo komanda pagal įstaigoje patvirtintą Šilalės rajono savivaldybės sveikatos centro krizių valdymo tvarką.

5. Krizių valdymo komanda bendradarbiauja su Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru, Krizių įveikos centru ir kitomis emocinę pagalbą teikiančiomis įstaigomis.

6. Psichologinių krizių atveju pagalbą teikia:

6.1 esant ūmiai savižudybės krizei, kai yra grėsmė sveikatai ar gyvybei, būtina iš karto skambinti bendruoju pagalbos 112;

6.2. interneto svetainė skirta savižudybės krizę išgyvenančiam žmogui, šalia jo esančiam artimajam ir profesionalią pagalbą teikiantiems specialistams. <https://tuesi.lt/>;

6.3. Psichologinių krizinių įvykių skambučių centras teikia psichologinę pagalbą *asmenims, kurie patiria savižudybės grėsmę arba savižudybės grėsmė kyla jų aplinkoje*. Teikia pagalbą įstaigoms, bendruomenėms, šeimoms / asmenų grupėms įvykus savižudybei, smurtinei mirčiai, žmogaus dingimui, nelaimingam atsitikimui, kai buvo sužeistas ar žuvo žmogus, taip pat išprievartavimo, užpuolimo, ar kitokio sukrečiančio įvykio atveju. Jei reikia, atvyksta mobili psichologų komanda, kuri suteikia pagalbą vietoje. Prireikus, teikiamos 5 papildomos krizinės konsultacijos. **Nemokamas 1815** (I-V 9–19 val. ir VI 9–15 val., įskaitant šventines dienas);

6.4. Vaikų linija. *Emocinės paramos tarnyba vaikams ir paaugliams*, teikia nemokamą ir anonimišką pagalbą telefonu bei internetu. <https://www.vaikulinija.lt/> Nemokamas 116 111 Kasdien 11-23 val.;

6.5. Jaunimo linija. Nemokama emocinė parama telefonu ir internetu: <https://jaunimolinija.lt/> Nemokamas tel. (0 800) 28 888 visą parą;

6.6. Pagalba sau – tai nacionalinė psichikos sveikatos svetainė, kurioje vienoje vietoje galima rasti aktualią ir patikimą informaciją apie emocinę sveikatą bei prieinamą psichologinę pagalbą. <https://pagalbasau.lt/>;

6.7. Visos pagalbos linijos: <https://pagalbasau.lt/pagalbos-linijos/>;

6.8. Vilties Linija. *Emocinės paramos tarnyba suaugusiems*, teikianti nemokamą, anonimišką emocinę paramą telefonu bei laiškais visos Lietuvos gyventojams. Nemokamas 116 123;

6.9. Pagalbos moterims linija. Anoniminė nemokama pagalba telefonu, el. laiškais, pokalbiais internetu. <https://pagalbosmoterimslinija.lt/> Nemokamas 0 800 66 366 visą parą;

6.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, įvertinusi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolinės inicijuoto tyrimo dėl pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims užtikrinimo srityje kylančių esminių žmogaus teisių problemų 2023 m. gruodžio 28 d. ataskaitos Nr. NŽTI-2023/ 1-1 rekomendacijas. Informacija apie pagalbą nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims pateikta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

tinklapyje <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/pagalba-nuo-nusikalstamos-veikos-nukentejusiems-asmenims/>.

6.11. Pagalbą teikiančių tarnybų sąrašą galite rasti čia: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/pagalba-nuo-nusikalstamos-veikos-nukentejusiems-asmenims/pagalba-teikiancios-tarnybos-2024-m/>.
